

A gyakorlat hibáiból kellene tanulnunk

BUCSEK Gábor

Fontosnak tartjuk, hogy a rendőrképzésre jelentkezők tudják, hogy hivatást választanak, nem pusztán egy munkahelyet. Állandó közös feladatunk, hogy keressük, miként lehet a rendőrségi munkát sokkal hatékonyabbá tenni, ezért kell a képzésben a gyakorlat megismerésére nagyobb hangsúlyt helyezni. Szituációkat kell gyakorolni, és tanulni kell a gyakorlat hibáiból, s ehhez érdemes nagy tapasztalatú szakembereket bevonni az oktatásba.

Egy személyes gondolattal kezdem az előadást. Elégé sűrűn járok fel ide a karra, és útközben mindig azon szoktam gondolkozni, hova is jutottam onnantól kezdve, hogy ezt az iskolát elvégeztem még annak idején. Ez az iskola lehetőséget biztosított arra, hogy tiszt legyek, majd ez a tiszti pálya egészen a Készenléti Rendőrség parancsnoki pozíciójáig, azután a Nemzeti Nyomozó Iroda igazgatói pozíciójáig vitt. Munkám során többnyire a szervezett bűnözéssel foglalkozom, és számos – Magyarországon vagy külföldön megrendezett – konferencián veszek részt, ahol különféle országok partnerszolgálatainál dolgozó kollégákkal találkozom, akik valószínűleg hasonló képzésen esnek át, mint én, mint az itt végző hallgatók. Azt gondolom, hogy egyetlenegyszer sem kellett szégyenkezniem amiatt, hogy a Rendőrtiszti Főiskolát végeztem el, ahol olyan tudásra tehettem szert, amellyel el lehetett érni egy ilyen pályát, és amellyel nemzetközi szinten lehet képviselni az országot. Azt gondolom, hogy meg kell köszönni ennek az alma maternek, hogy ezt biztosította és biztosítja a leendő kollégák és leendő parancsnokok részére.

Készültem egy előadással, és ahogy hallgattam a tanszékek beszámolóit, folyamatosan húzogattam ki belőle az általam feltenni szándékozott kérdéseket, mert – hogy stílusos legyek – egy őszinte beismerő vallomásnak voltunk részesei, hiszen mindenki felismerte és feltárta, mi az, ami a saját képzésében nem jó, és máshogy kellene csinálni. Egy nagyon sarkalatos pont van: a gyakorlat hiánya. Visszautalva a legfőbb ügyész előadására, én is csak megerősíteni tudom, hogy a gyakorlat hibáiból kell tanulnunk, ezeket a hibákat meg kell beszélni, egy konferencia önálló témájává kell tenni. Akár Ároktőről beszélünk, ahol az eljárás elhúzódása miatt életfogytos elítéltek kerültek házi őrizetbe, ahonnan azután megszöktek, akár más olyan eljárási cselekményről, amely nem jól sikerült, és ennek következtében nem töltötte be hivatását a büntető igazságszolgáltatás, a lényeg az, hogy mindennek tanulságait magának az iskolának is le kell vonnia, vagyis azt a következtetést, hogy min kell változtatni az oktatásban, vagy hogyan kell ezekre a problémákra külön-külön kitérni. Azt gondolom, hogy magának a rendészeti oktatásnak nagyon sok eltérő vonása van a hagyományos oktatási rendszerekhez képest.

Felírtam magamnak még egy nagy témakört: a hivatástudat vagy a pénzkereset legyen-e a rendészeti dolgozó munkahelyi motivációja? Gyakorló rendőrkapitány voltam, amikor újonnan felszerelt kollégák jöttek hozzánk az RTF-ről, illetve rendőri szakközépiskolából. Mindenkitől megkérdeztem: látják-e, mi az, ahova jöttek? Ez egy munkahely, vagy egy hivatástudatot igénylő szolgálati hely? Bizony a nagy többség munkahelynek mondta, úgy fogták fel, hogy „be kell jönnöm reggel 8-ra, legyen akár igazgatásrendészeti dolgozó, akár nyomozó, akár járőr – teljesen mindegy. Aztán letelek a 8 vagy a 12 óráig, attól függ, mennyi a szolgálatvezénylés ideje, és onnantól kezdve élhetem a saját életemet.” Azt gondolom, hogy ez nem jól van így. Azzal, hogy valaki az RTF-en felhúzza a zubbonyt, elvégzi a főiskolát, és kikerül bármelyik rendőri szervhez, legyen az helyi, területi vagy központi szerv, azt vállalja, hogy egy olyan testületnek lesz a tagja, ahol nem tud a szolgálati minőségből kilépni 16 óra után, és amikor hazamegy, a szomszédja tudni fogja, hogy ő rendőr – és ez bizony kötelezettségeket jelent számára. Ez bizony kivétel a családi életére, a családon belüli kapcsolataira. Tudatosítani kell tehát mindenkiben, aki erre a pályára jön, hogy ez nem pusztán munkahely, ez nem egy olyan terület, ahol a munka leteltével el tudja felejtetni a feladatait. Főleg, ha tisztokról beszélünk, olyan tisztokról, akik a főiskola elvégzése után talán parancsnoki beosztásba kerülnek, ahol komoly döntéseket kell meghozniuk, és fel kell ismerniük, hogy amikor hazamennek, a szolgálati helyük tovább üzemel, és szükség lehet rájuk. Bizony nagyon sok telefont fognak majd kapni szolgálaton kívül is, és döntéseket kell meghozniuk, amelyek nemcsak mások életére lehetnek hatással, de a sajátjukra is. Azt gondolom, hogy a Bünyügyi Tudományok Intézetének a négy tanszéke a rendészeti területen belül bizony hatalmas munkát végez a leendő rendőrtisztek elméleti felkészítése érdekében, és ezért a tevékenységért köszönetet kell mondani az egész rendőrség nevében.

Az oktatás magas színvonalát jelzi többek között az is, hogy a másoddiplomás képzésben részt vevő és a rendészeti szakot elvégzett hallgatók más egyetemeken is megállják a helyüket, illetve másoddiplomás hallgatóként más egyetemeken is tudnak teljesíteni. Egy nagyon fontos mérőföldkő az, hogy ha valaki elvégzi az iskolát, és kikerül a rendőrség állományába, egyik napról a másikra egy nagy lehetőséget, mondhatni olyan felelősséget kap, amit akár az Alkotmány, akár az Rtv. az ő belátására bíz. Többek között ilyen a fegyverhasználat is. Nagyon sok fegyverhasználat kivizsgálásánál el szoktam mondani, hogy a fegyverhasználatnál mindenkinek az adott szituációban, amelyben van, 2-3 másodperc alatt kell döntenie arról, hogy mit tesz, vagy mit miért nem tesz. Ezt követően a nyomozó hatóságnak, ügyészségnek viszont van több hónapja arra, hogy eldöntse, abban a 1,5-2 percben pontosan mi történt. Ez hatalmas felelősség, és az iskolának döntő szerepe van abban, hogy meg tudja mutatni, milyen jogszabályhelyek alapján van erre lehetőség, és hogyan lehet ezekkel a jogszabályokkal élni, nem pedig visszaélni. A másik terület, amelyet már az elején említettem, valóban a gyakorlati képzésre vonatkozik. Egészen biztos, hogy a rendőrségnek arra nincs lehetősége, hogy a gyakorlati képzésben sokkal nagyobb teret biztosítson a kar számára. Azt gondolom, hogy az egy hónapos tanulmányi gyakorlat, amelyet a területen tudnak

eltölteni a leendő parancsnokok, nagyon kevés. Mindenki elmondta, hogy a gyakorlati képzés hiányában nagyon nehéz egy csak adekvát elméleti oktatásra alapuló képzést kialakítani. Viszont ha már mindenki felismerte, hogy a gyakorlati képzés hiányos, akkor tenni is kell ez ellen valamit. Meg kell találni azt az utat, amely oda fog vezetni, hogy ne csak elméleti alapokra épüljön az oktatás, hanem legyen benne gyakorlati képzés is, például külső előadók meghívásával. Ezek a gyakorlati szakemberek be tudják mutatni a hibákat, és a hibákból tanulni kell. Attól, hogy ezeket megbeszéljük, lesznek még hibák ezt követően is. Hiába beszélünk most arról, hogy Ároktónél a szakértő-ki-rendelésnél pontosan mi történt, ha ennek nem lesz egy oktatói alapbázisa, és az a nyomozó, aki ki fog kerülni a területre, nem fogja tudni megmondani, hogy milyen tárgyi bizonyítási eszközt miért kell lefoglalnia, és azt milyen szakértői vizsgálatra, milyen tematika alapján kell elküldeni, akkor bizony lesz még egy Ároktó, lesz még egy határidőcsúszás, és lesznek még olyan intézkedések, amelyek nem felelnek meg a kor követelményeinek.

Azt gondolom, hogy a mai nap is egy óriási lehetőség arra, hogy kiutat keressünk, miként lehet ezt a rendszert lényegesen hatékonyabbá tenni, sokkal inkább olyan formára igazítani, hogy amikor a kollégák kikerülnek a képzésből, és bekerülnek egy beosztásba, megfeleljenek az elvárásoknak. Nagyon fontos szempont, hogy nem egy kollektívába kerülnek be, hanem egy olyan üres helyre, ahol már másnap elvárják tőlük, hogy 100%-osan teljesítsenek. Mintha az elmúlt húsz évben is ott dolgoztak volna, mintha semmi nem történt volna az életükben, hétfőről keddre olyan kollégákká kell válniuk, akik ismerik az elméleti és a gyakorlati tanrész is. Persze hatalmas szerepe van a rendőrségnek is a mentorképzésben: amikor bekerül egy kollektívába a kolléga, biztosítani kell azt is, hogy be tudjon illeszkedni a rendszerbe, és fel tudja venni a fonat. A képzés során nagyobb hangsúlyt kell kapnia a gyakorlati képzésnek. Még egy személyes példát engedjenek meg: az FBI-nak van egy olyan továbbképző centruma, ahol két dolog nagyon lényeges. Nagyon nagy megtiszteltetés bekerülni abba a képzésbe, de aki elvégezte, az kap egy sárga téglát, és egész életében büszke lehet arra, hogy ezt az iskolát elvégezte, és megvan a téglája. Egy kicsit ilyennek kell lennie a magyar rendészetnek is, megtiszteltetésnek kell venni azt, hogy bekerült valaki ebbe a képzésbe, és azt a téglát, amit képletesen kap a magyar rendészeti oktatástól, egész életében büszkén kell a saját falára kiraknia. Még egy nagyon jó dolog van ebben a képzésben. Úgy tapasztaltam, hogy a képzésből kikerülő kollégák a kommunikáció területén talán nem annyira jártasak, mint akár az ügyvéd kollégák, akár az ügyészségen dolgozók. Nagyon fontos volt ebben a képzésben, hogy az írásbeli beszámoltatással szemben inkább a szóbelire helyezték a hangsúlyt, és ráadásul úgy, hogy nagy nyilvánosság előtt kellett számot adniuk. Emellett egy olyan tematikát dolgoztak ki, amely biztosan hatásos mindenhol, mivel a szituációs helyzetekre helyezte a hangsúlyt. Ha belegondolnak abba, hogy ha kikerül innen egy kolléga, mindegy, hogy milyen területre, másnap egy olyan szituációba fog kerülni, ahol külső hatások érik, és rá számít mindenki. Ezért nagyon fontos ezekre a szituációkra tréningelni a kollégákat, és ilyen helyzetekben nagyon sokszor kell részt venniük. A már dolgozó kollégáim sokszor el szokták mondani, hogy fel kell

készülni, mert majd jön egy ügyvéd, aki megforgatja őket, és lesz egy nagyon rossz gyanúsítottkihallgatásuk. Épp ezért lényeges, hogy az oktatás során tudatosuljon bennük, a képzés, amelyet a főiskolán megkaptak, egyenértékű azzal a képzéssel, amellyel a velük szemben ülő is rendelkezik. Idézőjelbe teszem a „velük szemben ülő” kifejezést, hiszen egy eljárásban nem ellenfelek vannak, hanem egyenrangú felek. A rendőrségnek az a dolga, hogy kiderítse, mi történt a múltban, ez történeti tényállásilag pontosan mire alkalmas, és a jog fogja-e szabályozni, vagy sem. Ha mindezt mindenki szem előtt tudja tartani, és együtt tudnak működni a fogadó szervek és a karhoz tartozó tanszék, akkor az elkövetkező években olyan ütőképes eredmények elé nézhetünk, amelyek miatt – bár eddig sem volt okunk rá – ezután semmiképp nem fogunk szégyenkezni.

SUMMARY

We should learn from the mistakes of the practice

BUCSEK Gábor

It is substantial for the applicants of law enforcement training to be aware of the fact, that they not only choose a sheer workplace, but a profession as well. It is our perpetual, and mutual task, to seek, how police work could be more effective, therefore it is indispensable to highly emphasize practice in the training. Situations should be practised, and we should learn from its mistakes, moreover, highly qualified experts should be applied in the tuition as well.